

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 136. Definitio & institutio Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

focinationem purè humanam, sed per verbum Dei scriptum, vel traditum. Ex quo nihil certi habemus siue pro illa, siue pro illa opinione: quia Scripturæ testimonia (quæ ad id proferuntur) uniusquique secundum suam explicat opinionem, uti & testimonia Sanctorum. Et fortasse suam circa hoc voluntatem nobis incertam Deus esse voluit, ne studium proficendi in pœnitentia, ad recuperanda merita deperdita pigrescat. Si enim sciremus per pœnitentiam intentam dumtaxat ut unum vel duo v. g. recuperari merita omnia deperdita, hoc sperando pigresceret humana segnitates, nec fatigeret ad acquirendam pœnitentiam perfectiorem. Nunc verò dum necessarius ad hoc pœnitentia ignoratur gradus, profectò & studium ad perfectiorem pœnitentiam perveniendi, & ad hoc nihil negligendi cura accenditur, non spernitur, prout in simili observat Augustinus l. 21. de Civit. Dei cap. ult. n. 5.

CAPUT CXXXV.

Sine voto Sacramenti Pœnitentiæ, per virtutem Pœnitentiæ in novæ Lege peccata non remittuntur.

1378 **Q**UOD per contritionem (quæ principalis est actus virtutis pœnitentiæ) quamlibet perfecta sit, peccata in lege nova absque voto Sacramenti Pœnitentiæ non remittantur, fide certum est ex definitione Concilii Tridentini sess. 14. c. 4. docentis, quòd est contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramenti voto (quod in illa includitur) non esse adscribendam.

1379 Neque ex hoc conditio Christianorum censeri potest deterior conditione Judæorum. Imò longè melior est: quia per institutionem Sacramenti Pœnitentiæ Christianorum cum Deo reconciliatio longè facilior certiorque effecta est, quam olim fuerit reconciliatio Judæorum.

Primo, quia ad reconciliationem, seu peccatorum remissionem non sufficit qualicumque dolor ac desipientia de peccatis commissis, nec qualecumque propositum de amplius non committendis; sed necesse est ut propositum illud & dolor ex amore Dei prædominante procedat, uti postea videbitur; atque in super necesse est ut propositum illud procedat ex plena, firma & efficaci voluntate faciendi quicquid necessarium est ad cavendum relapsum. Quæ duo faciliè profectò non acquiruntur, nec Deus, secundum ordinariam gratiæ suæ œconomiam, statim ea largitur, & in nobis operatur (juxta S. Thomam 1. 2. q. 113. a. 10.) sed post multas preces, exercitiisque pietatis ac pœnitentiæ, uti pluribus ostensum est supra: Igitur conditio qua plura efficacioraque subministrat media ad acquirendas dispositiones illas, reconciliationem seu remissionem peccatorum efficit faciliorem certioraque. Plura verò, efficacioraque ad id media subministrat institutio Sacramenti Pœnitentiæ. Quia humilis illa & verecunda actio, quæ nos oportet peccata nostra, quamlibet occulta, homini confiteri, medium est præstantissimum ad impetrandum à Deo contritionis gradum necessarium ad remissionem peccatorum. Verba quoque Sacerdotis, Christi vice agentis in hoc Sacramento, ad gradum illum excitandum plurimum conferunt, sicut & praxis actualis operum pietatis ac pœnitentiæ, ad debitam contritionem impetrandam ab ipso præscriptorum, dum differendam judicat absolutionem. Quæcumque enim sunt in administrando Pœnitentiæ Sacramento, consideranda non sunt velut simplices

Tom. III.

actiones virtutis pœnitentiæ, sed velut actiones Sacramenti Pœnitentiæ, quibus gratias suas Dominus alligavit. Et ideo consideranda non sunt velut jugum grave & durum novæ legis, sed velut medium facile, quod lex nova nobis subministrat ad peccatorum veniam consequendam.

Secundò, ipsa quoque Sacerdotis absolutio, tale est medium. Quia dum à prudente dispensatore mysteriorum Dei conceditur, qui secundum Ecclesiæ regulas, sibi probe notas, pœnitentis dispositionem sollicitè examinat, justam pœnitenti fiduciam ingerit, sua sibi peccata esse remissa. Quæ fiducia vix haberi poterat in lege veteri, in qua à certo dispositionis interioris gradu, soli Deo cognito, remissio illa dependebat; ad quem gradum se pervenisse, citra divinam revelationem, nemo certus ac securus erat.

Tertiò, satisfactiones per Christi Ministrum præscriptæ, cumque humili ad Ecclesiæ claves submissione à pœnitentibus præstariæ, & placati-væ justitiæ, quam satisfactiones spontè susceptæ, vel peccatoribus in lege veteri præscriptæ. Quia pars sunt Sacramenti Pœnitentiæ; effectum proinde habentes ex opere per Christum operato. Merito proinde Tridentina Synodus sess. 14. c. 5. dicit, quòd ipsa confessio difficilis, ac peccata detegendi verecundia, gravis quidem videri posset, nisi tot tantisque commodis, & consolationibus levaretur, quæ omnibus dignè ad hoc Sacramentum accedentibus, per absolutionem certissime conferuntur.

CAPUT CXXXVI.

Definitio & institutio Sacramenti Pœnitentiæ.

Pœnitentiæ Sacramentum, est novæ legi Sa-
cramentum, quo lapsis post baptismum, contri-
tus & confessi, ac satisfacere paratis, per Sacerdotis ministerium absolutio, seu remissio peccatorum conceditur. Definitionis bonitas ex eo apparet, quòd per eam Pœnitentiæ Sacramenti natura optime declaratur, dum & materia ipsius & forma & Minister per eam designantur, & discrimen ipsius à reliquis Sacramentis. Designatur namque materia remota, peccata scilicet post baptismum commissa. Designatur & materia proxima, contritio, confessio, satisfactio. Designatur forma, per quam à reliquis differt Sacramentis, scilicet absolutio. Materia tamen illa remota (peccata uniusque post baptismum commissa) non est materia ex qua Sacramentum hoc constituitur, sed ad quam delendum, seu delendam, Sacramentum est institutum.

Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipue instituit, cum à mortuis excitatus, insensivus in Discipulos suos, dicens: "Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt." Quo tam insigni factò, & verbis tam perspicuis, potestate remittendi & retinendi peccata, ad reconciliandos fideles, post baptismum lapsos, Apostolis, & eorum legitimis Successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit. Et Novatianus, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magnâ ratione Ecclesia Catholica tanquam hæreticos expulsi. Quare verissimum hanc illorum verborum Domini sensum sancta hæc Synodus probans & recipiens, damnat eorum commentitias interpretationes, qui verba illa ad potestatem prædicandi verbum Dei, & Christi Evangelium annuntiandi (cum Calvinistis) contra hujus Sacramenti institutionem falso detorqueant: Verba sunt Concilii Tridentini sess. 14. c. 1. Verissima quidem; reverè namque Cyrillus Alexandrinus super cap. 20. Joan. ait, quod quando Christus in Disci-

Ggg

putos insufflando dedit eis potestatem peccata remittendi & retinendi, dignationem, que soli nature divine debetur, illis attribuit, potestatemque illam Chrylollomus l. 3. de Sacerd. c. 5. ita extollit, ut dicat ea majorem dari non potuisse, cum per eam omne judicium ipsis datum sit ab eo cui potestatem habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit. Neque enim ad illos dixit, "quæcumque alligaveritis, &c." Habent quidem & terrestres Principes vinculi potestatem, verum non corporum solum. Id autem, quod dico, Sacerdotum vinculum, ipsam etiam animam contingit, atque ad Cælum usque pervadit, usque adeo ut quicumque in terra Sacerdotes fecerint, illa eodem Deus supernè rata habeat, ac servorum sententiam Dominus confirmet. Etenim quidam hoc aliud esse dicunt, nisi rerum omnium cælestium potestatem illis à Deo esse concessam? "Quoruncumque enim (ait) peccata remiseritis, remittuntur eis, & quorumcumque retinueritis, retenta sunt." Quænam, obsecro, potestas hæc major esse queat? Pater omne judicium à Deo Filio illis tradidit, &c. Quemadmodum ergo Pater omne judicium non dedit Filio, solum potestatem prædicandi Evangelium ipsi dando; sic omne judicium Deus Filius Discipulis non dedit, solum ipsis dando potestatem Evangelium prædicandi; neque enim ista potestas judiciaria est, sicut est illa. Neque est dignatio, quæ soli nature divine debetur, & neque Angelis, neque Archangelis communicatur. Siquidem Angelus evangelizavit, cum dixit, Ecce evangelizabo vobis evangelium magnum. Et Gabriel Archangelus, cum ad Mariam dixit: Ecce concipies in utero, & paries Filium, & vocabis nomen ejus Jesum, &c.

431 At (inquit Calvinus Instit. l. 4. c. 19. §. 17.) baptismus sequentibus post hujus susceptionem peccatis non deletur, non inquinatur, vim suam non amittit. Hoc ergo unum Ecclesiæ Ministris munus relinquatur, ut suscepti baptismi memoriam in peccatoribus evangelicè prædicatione suscitent. Hoc unum est remittendi peccata ministerium. Nec alio opus est: cum enim baptismus in peccatorum remedium sit institutus, alio ad id Sacramento opus non est.

At contra: Christus ante Passionem suam, baptizandi potestatem discipulis contulerat, & munus istud discipuli ante Passionem jam obierant. Aliam igitur quam baptizandi potestatem ipsis post Resurrectionem suam tradidit, quando in ipsos insufflando dixit, Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis, &c. Enimverò baptismum Christus non instituit, nisi in remissionem peccatorum ante ipsius susceptionem commissorum. Vim proinde nunquam habuit ad remissionem subsequens. Neque Sacerdotes solum cum nos regenerant, sed etiam postea condonandorum nobis peccatorum potestatem obtinent, ait Chrylollomus citato l. 3. eamque judiciariam esse confirmat homil. 5. de verb. Itæ. Sacerdoti (inquit) thronus in cælis collocatus est, & de cælestibus negotiis (non de terrestribus dætaxat, uti Rex terrestris) promittendi habet auctoritatem. Quis hoc dicit? Ipse calorum Rex: "Quæcumque ligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis: & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis." Quid cum tanto honore conferris possit à terra judicandi principalem auctoritatem sinit cælum: nam Juxta sedet in terra; Dominus sequitur servum, & quidquid hic in inferioribus judicaverit, ille in superioribus comprobabit.

432 Quid plura, dum Montanitas & Novatianus Ecclesiæ velut hæreticos damnavit, idem damnavit, quod baptismum non admitterent? Non,

revera enim Baptismum admitterent, & à Deo pro commissis post baptismum criminibus sperandam veniam prædicabant. Ideo ergo ab Ecclesiâ & universis Patribus damnati fuerunt, quod crimina post baptismum commissis per Ecclesiâ remitti posse negarent, tametsi homines itam fecerantissimos ad penitentiam, & eaque mediante ad sperandam à Deo veniam juxta Evangelium hortarentur. Novatus quippe, vel potius Novatianus (ut scribit Socrates l. 4. c. 28.) ad omnes scripsit Ecclesias, ne eos, qui demum innoxii fuerant, ad sacra mysteria admitterent; sed ad hortarentur quidem eos ad penitentiam; indulgentiam autem criminum relinquere Deo, penes quem jus, arbitriumque est crimina remittendi. Et in hoc quidem aiant Novatiani se Domino de jure reverentiam (inquit Ambrosius l. 1. de penit. c. 2.) casu remittendorum criminum potestatem referrent. Ita nulli majorem injuriam faciunt, quam qui ejus volunt mandata rejungere, commissum manus referre. Nam cum ipse in Evangelio suo dixerit Dominus Jesus: "Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt." Quis est ergo qui magis honorat, utrum qui mandatis obtemperat, an qui resistit? Ecclesiâ in utroque servat obedientiam, ut peccatum & alliget, & relaxet. Hæretici in alio innoxii, in alio innoxii, nisi ligare quod non resolvat, non vult solvere quod ligavit, in quo se suamque damnat sententiam. Dominus enim par jus & solvendi esse voluit, & ligandi, qui utrumque pari conditione permittit. Ergo qui solvendi jus non habet, nec ligandi habet. Sicut enim, secundum Donatistam sententiam, qui ligandi jus habet, & solvendi habet; ita solum assertio seipsam strangulat, ut qui solvendi sibi jus negant, negare debeant & ligandi. Quomodo igitur potest alterum ligare, alterum non ligare? Quis dicitur est utrumque, aut utrumque ligare non licet. Jus enim hoc solum permissum Sacerdotibus est. Rectè igitur Ecclesiâ vindicat, que veram sacerdotem habet; hæretici vindicare non possunt, quæ Sacerdotes Dei non habet. Munus Spiritus sancti officium Sacerdotis: jus autem Spiritus sancti in solvendi ligandi que criminibus est. ....

Sed aiant, se exceptis gravioribus relaxare veniam levioribus. Non hoc quidem Auctor vestri erroris Novatiani ait, qui nemini penitentiam dandam putavit; ea scilicet contemplatione, ut quod ipse non posset solvere, non ligaret, ne ligando sperari à se faceret solutionem. In eo igitur patrem vestrum propria damnatis sententiâ, qui distinctione peccatorum facitis, que solvenda à vobis putatis, & que sine remedio esse arbitramini. Sed Dei distinctionem non facit, qui misericordiam suam omnibus promittit, & relaxandi licentiam Sacerdotibus suis sine ulla exceptione concessit. Sed qui culpa exaggerat, exaggeret etiam penitentiam: majora enim crimina majoribus abluuntur scilicet. Ita nec Novatiani probatur, qui veniam interclusit omnibus; nec vos ejus discipuli, imitatores ejusdem & condemnatores, qui ibi minuiti iudicia penitentia, ubi augeri oportet. Quia gravior peccata majoribus sustentanda saltem docuit Christi misericordia. ....

Cur præsumitis (prosequitur c. 7.) aliquis a collusione diaboli per vos mundari posse? Cur baptizatis, si per hominem peccata dimitti non licet? In Baptismo utique remisso omnium peccatorum est. Quid interest utrum per penitentiam, an per lavacrum hoc jus sibi Aitum Sacerdotes vindicent? Verum in utroque ministerium est. Sed dicet, quia in lavacro operatur mysterium gratia. Quid in penitentia? Nomen Dei nomen operatur? Quid ergo?

ubi vultis vindicatis vobis Dei gratiam, ubi vultis repudiatis.

1383 Obijcentibus ergo Novatianis, quod solius Dei sit peccata condonare. Verum est (optimè cum Ambrosio respondet Pacianus epist. 1. ad Sympronian. in fine) sed quod per Sacerdotes suos facit, ipsius potestas est. Nam quid est illud quod Apostolus dicit: "quæ ligaveritis in terris, ligata erunt & in cælis, &c." *Car hoc, si ligare hominibus, auctoritate Dei sibi commissa, non licebat?*

Si dicas hoc solis Apostolis licuisse. Ergo (inquit Pacianus) Apostolis solis baptizare licet, & Spiritum sanctum dare solis, & solis Gentium peccata purgare: quia totum hoc non aliis quam Apostolis imperatum est. Quod si uno in loco, & reolutio vinculorum, & Sacramenti potestas datur, aut totum ad nos ex Apostolorum forma & potestate deductum est, aut nec illud ex Decretis relaxatum est. "Ego" (inquit Apostolus) "fundamentum posui, alius autem superedificat. Hoc ergo superedificamus, quod Apostolorum doctrina fundavit. Si ergo & lavacri, & chrysmatis potestas ad Episcopos inae descendit; & ligandi quoque jus adjuvit, atque solvendi, &c.

1384 Porro pœnitentiam esse novæ legis Sacramentum, prout Ecclesiæ Catholicæ fides docet, liquet ex allatis Christi verbis, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, &c. Neque enim in istius potestatis ministerio deest ritus externus, uti constat ex eisdem Ecclesiæ praxi: neque Christi institutio, quam verba illa manifestant: neque promissio gratiæ, externo illi ritui conjuncta. Absque gratiæ quippe infusione peccata non remittuntur. Ad verum autem, & propriè dictum Sacramentum sola illa tria requiruntur, dummodò allata Christi institutio pro toto Ecclesiæ tempore stabiliter facta sit, uti factam esse constat ex eo quod per verba illa peccata remittendi, uti & per alia baptizandi potestatem Christus absoluit, & sine temporis alicujus exceptione concessit. Estque, & semper fuit illa traditio Sanctorum omnium. Neque ei contradicunt Lutherani omnes; imò eam admittunt, omnes Confessionis Augustinæ defensores, in qua capite de numero & usu Sacramentorum sic habetur: *Si Sacramenta vocamus ritus, qui habent mandatum Dei, & quibus addita est promissio gratiæ, facile est judicare, quæ sint propriè Sacramenta. Non est enim auctoritatis humana promittere gratiam. Verè igitur sunt Sacramenta, Baptismus, Cœna Domini, absolutio, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ. Soli ergo Zuingliani & Calviniani omnes, cumque ipsis Lutherani aliqui, Melancthon, Kemnitius, Matthias Illiricus, &c. negant pœnitentiam esse novæ legis Sacramentum. Nec mirum, Lutheri discipulos ea in re in oppositas sententias abiisse: cum ipsorum Magister Lutherus eadem in re variis fuerit, & modò confessus, modò inficiatus fuerit, pœnitentiam esse Sacramentum, prout faciliè ostendi potest.*

1385 Sed cur (inquit) improbamus Calvinistas, aientes pœnitentiam aliud non esse Sacramentum à Sacramento Baptismi? Respondèco cum Tridentino sess. 14. c. 2. quia hoc Pœnitentiæ Sacramentum multis rationibus à Baptismo differre dignoscitur. Nam præterquam quod materia & forma, quibus Sacramenti essentia perficitur, longissimè distat, constat certè Baptismi Ministerium judicem esse non oportere: cum Ecclesiæ in neminem judicium exerceat, qui non prius in ipsam per Baptismi januam fuerit ingressus. "Quid enim mihi (inquit Apostolus) de his qui foris sunt judicare? Secus est de domesticis fidei. Nam hos, si se postea crimine aliquo contaminaverint... ante hoc tribunal (Pœnitentiæ) tanquam reos (Christus) sisti voluit, ut per Sacramentum sententiam possint liberari. Alius

est præter ea baptisimi, alius pœnitentiæ fructus. Per baptisimum enim Christum induentes, nova prorsus in eo efficiuntur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes. Ad quam tamen novitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris stribus (divinâ id exigente justitiâ) pervenire nequam possumus. Tamei ergo per utrumque Sacramentum peccatorum tribuatur remissio, aliter tamen & aliter, per baptisimum utique absque labore, per pœnitentiam non absque labore. Et rationem diversitatis hanc reddit Pacianus epist. 3. quia baptisimus, utpote Sacramentum Dominicæ Passions... gratiæ donum est, id est gratuita donatio. Pœnitentia verò non sic, quia Sacramentum est justitiæ simul & misericordiæ, eaque ratione à Patribus vocatur baptisimus laboriosus, quia per eam peccatorum venia faciliè & absque labore ordinariè non obtinetur. Et idè à paucis magnis peccatoribus per eam peccatorum venia obtinetur. Quia, ut Pacianus profèquitur, labor iste paucorum est, qui post casum resurgunt, qui post vulnera convalescunt, qui lacrymosis vocibus adjuvantur, qui carnis interitu reviviscunt.

CAPUT CXXXVII.

Sacramenti Pœnitentiæ partes declarantur.

1386 **E**As sic declarat Tridentinum ibidem c. 3. *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti, ipsius pœnitentis actus, nempe contritio, confessio, satisfactio: qui quotiens in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione pœnitentiæ partes dicuntur. Partes utique materiales, seu quasi materiales: siquidem formalis seu quasi formalis pars, absolutio est: est enim hujus Sacramenti forma. Quæ dum profertur super pœnitentem, cui per contritionem perfectam jam remissa sunt peccata, suo equidem non frustratur effectu. Tum quia remissio illa anticipatus est effectus ipsius; ed quoddam hujus Sacramenti votum in illa contritione contineatur, sine quo voto peccata mortalia in Lege nova non remittuntur. Tum quia absolutio superveniens illi remissioni, gratiam in pœnitente auget ac roborat, Spiritus sancti dona confert, pœnaliter temporales pro peccatis solvendas minuit.*

CAPUT CXXXVIII.

Contritionis definitio ac divisio.

1387 **C**ontritio, quæ primum locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor ac detestatio est, de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cætero. Tridentinum ibidem c. 4. *Fuit autem quovis tempore (profèquitur Tridentinum) adimpestrandam veniam peccatorum, hic, contritionis motus necessarius. Eumque in finem sex conditiones habere debet. 1. ut sit supernaturalis, sive donum Dei, & Spiritus sancti impulsus, prout infra declarat, atque Innocentius XI. definiit, hanc damnando propositionem 57. Probabile est sufficere attritionem naturalem, modò honestam. 2. ut sit cum peccati odio, & pio animi dolore, quo tantam Dei offensionem pœnitens detestetur, prout idem Concilium declarat c. 1. 3. ut odium istud & dolor procedat ex amore Dei, tanquam fontis omnis justitiæ, prout loquitur sess. 6. c. 6. & pluribus infra amoris illius necessitatem demonstrabimus. 4. ut includat cessationem à peccato, & novæ vitæ propositum & incubationem (sess. 14. c. 4.) ac per consequens voluntatem peccandi excludat. Ibidem. 5. ut sit cum fiducia divinæ misericordiæ, sive cum spe veniæ. Ibidem. 6. ut sit etiam cum voto præstandi reliqua, quæ ad ritè suscipiendum*